

Võrumaa, Setomaa vald
Kärnaküla
riigimetsa majandamise kava aastateks 2021-2030
projekt

Koostaja: Tiit Timberg

21. aprill 2021

Sisukord

[I Ülevaade Kärnaküla riigimetsadest](#) 3

[II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel](#) 7

[III Metsade majandamise kava aastateks 2021–2030](#) 8

[IV Mõisted](#) 14

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada Kärnaküla riigimetsade püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud riigimetsa majandamise kava aastateks 2021–2030.

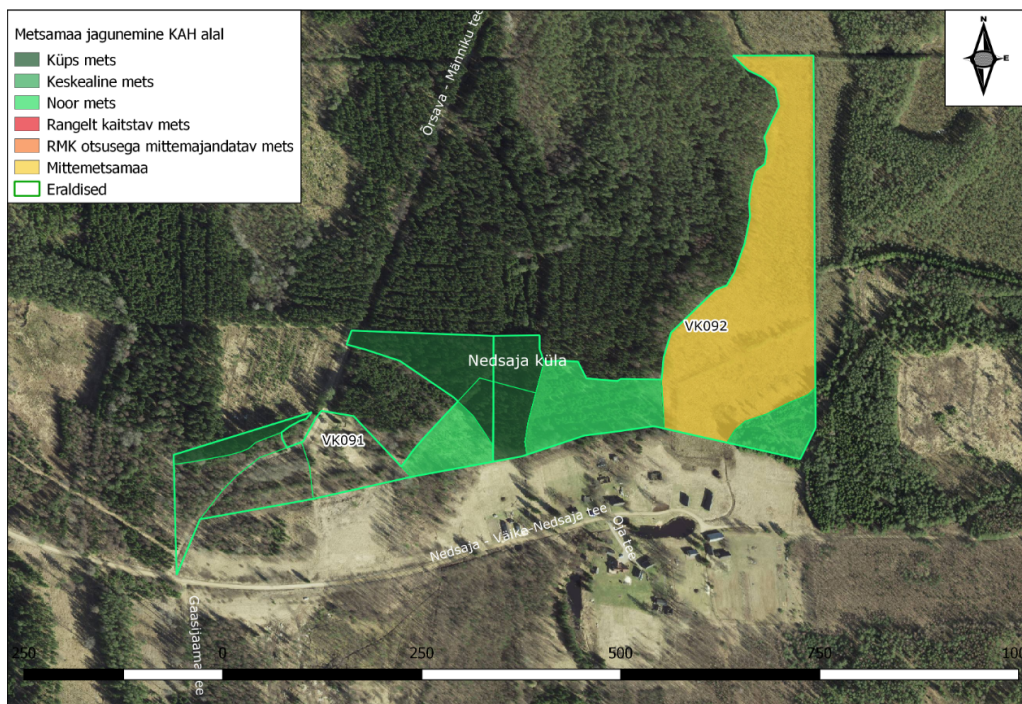
I Ülevaade Kärnaküla riigimetsadest

Kärnaküla metsana käsitleme riigimetsa serva-ala Setomaal Nedsaja külas, mille lähistel paiknevad pärandkultuuri objektidena kunagine Nedsaja koolihoone ja metsas (kvartal VK091) kunagine Männiku metsavahikoht (Kaart 1). Alal on RMK hallatavat metsamaad 9.4 ha, mille jagunemine on toodud tabelis 1, metsa majandamise kategooriate osakaal joonisel 1.

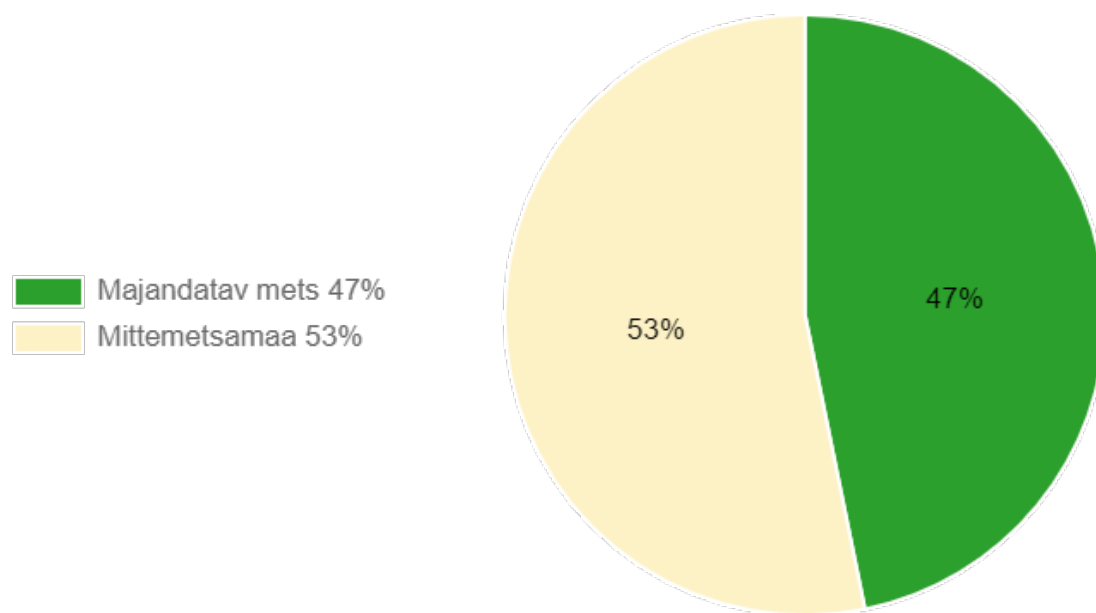
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine (ha).

Mittemetsamaa	5
Kokku	5.0
Majandatav mets	4.4
Kõik kokku	9.4

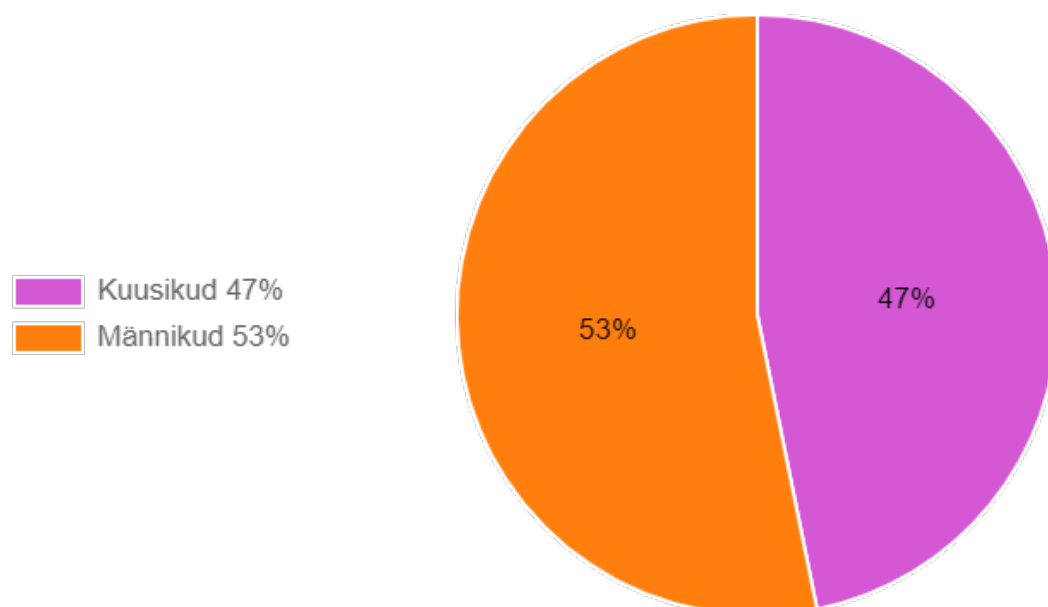
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 9.4 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad männikud, järgnevad kuusikud. Ülejäänud puuliigid on esindatud vähesel määral (Joonis 2).

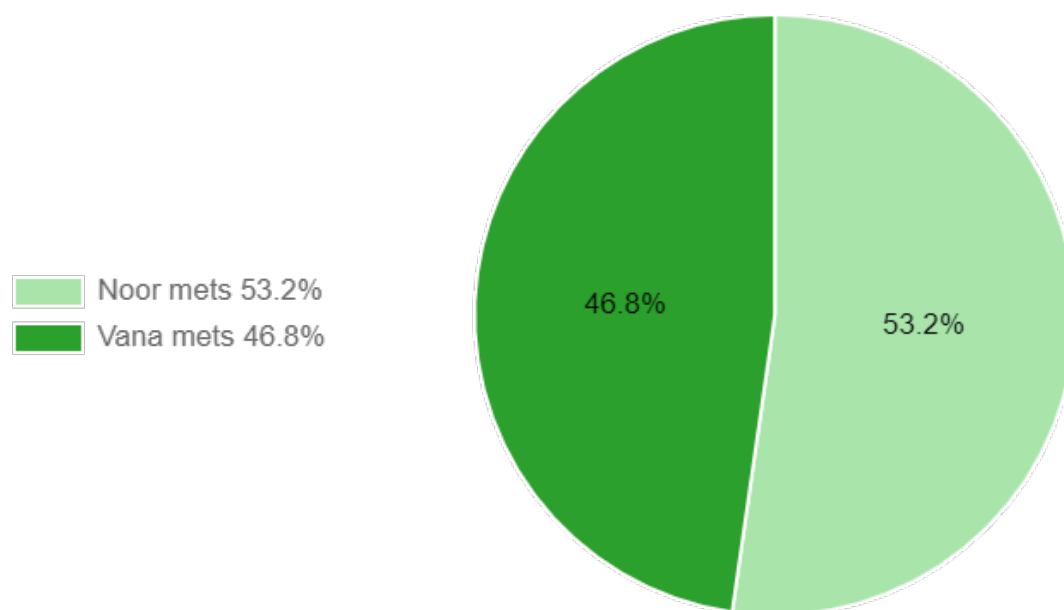
Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2021.

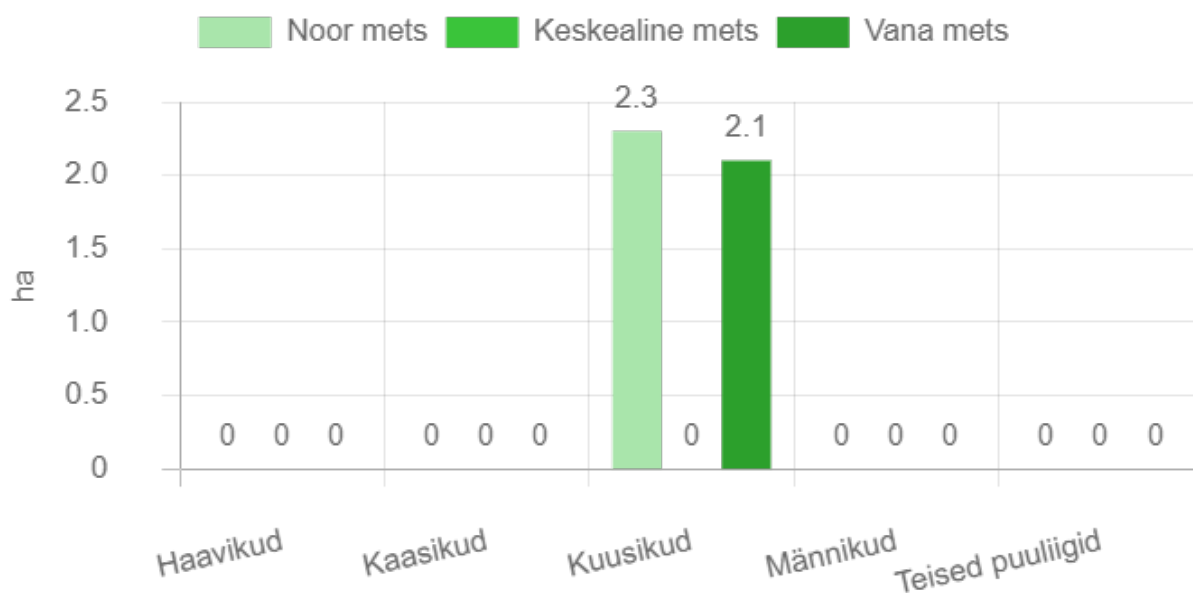
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse (ha) aastal 2021.

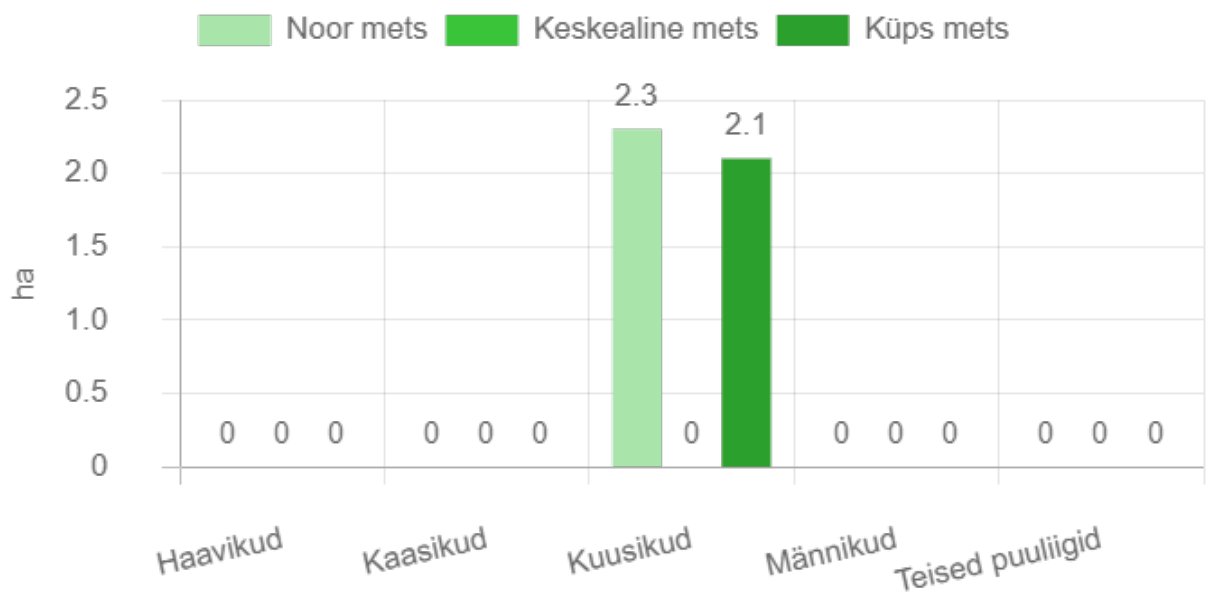
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2021.

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus (%) aastal 2021.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus (ha) puuliikide kaupa aastal 2021.

Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus (ha) puuliikide kaupa aastal 2021.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

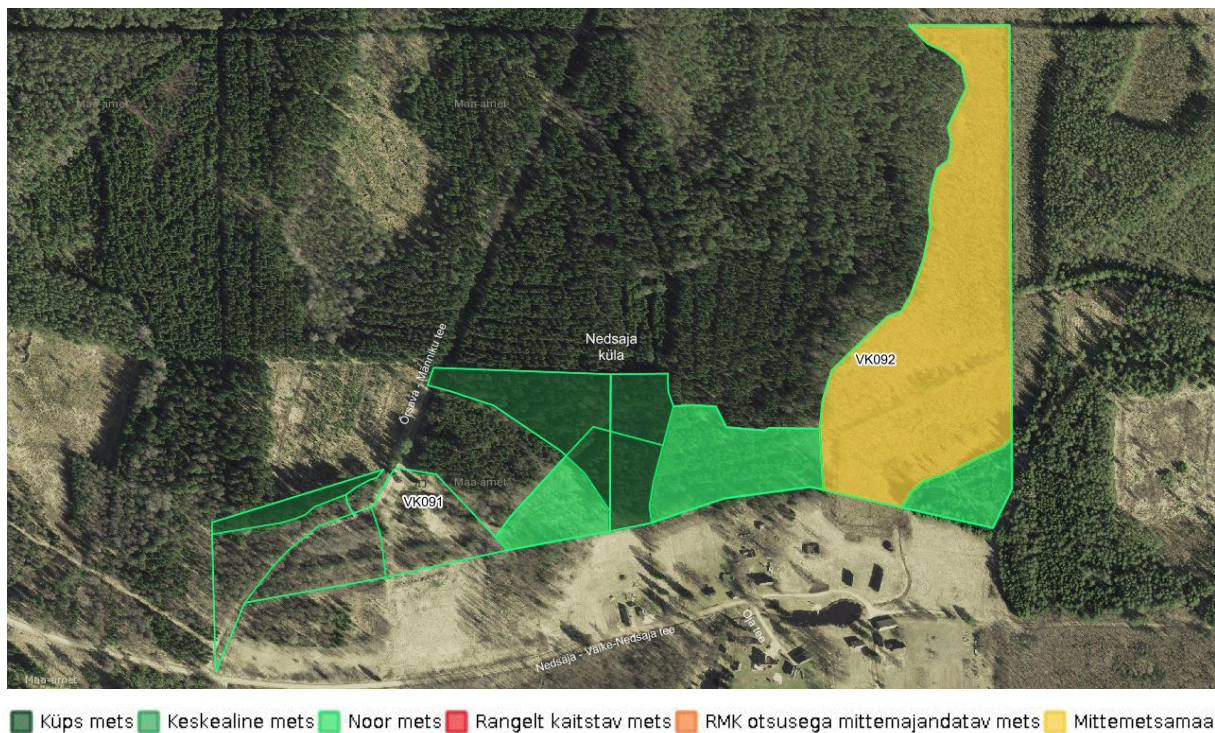
- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise kava aastateks 2021–2030

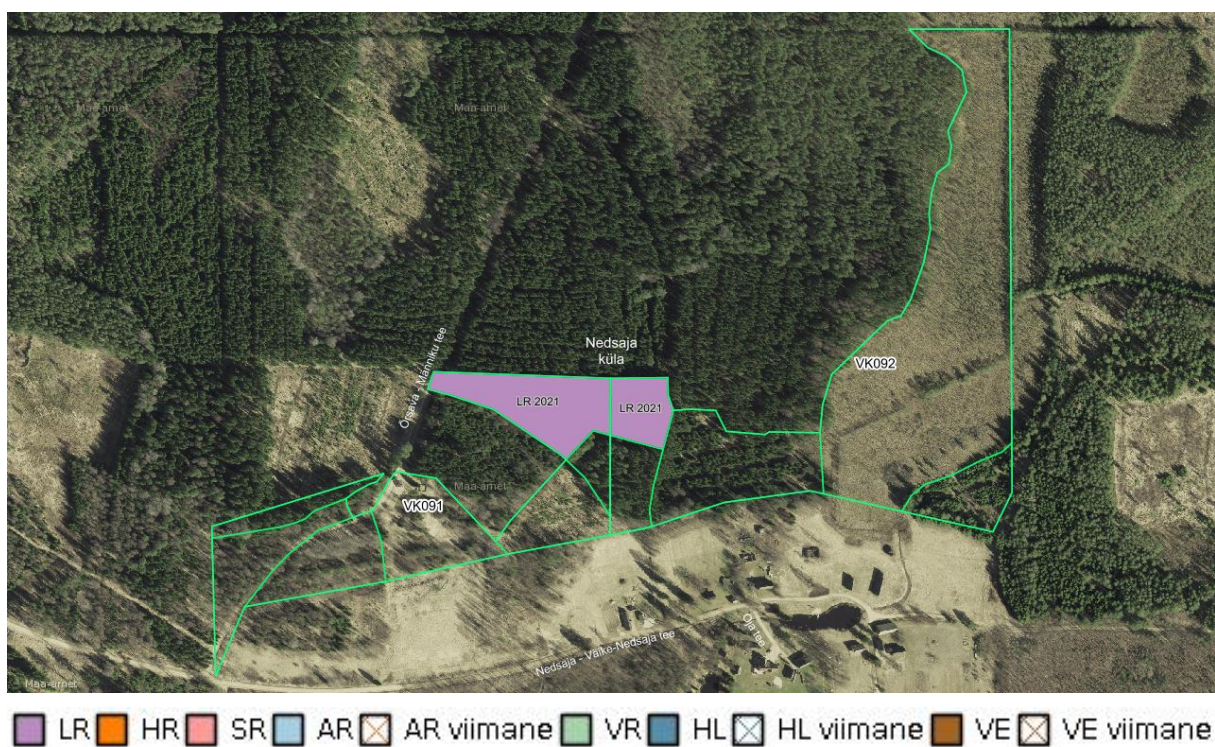
Oleme kava koostamise käigus arvestanud külasseltsi ettepanekut, jaganud metsaeraldise selliselt, et külasserva riigimetsa ei avata järgneva kümnendi jooksul raietega (kaart 3). Raied plaanime teha ühes etapis – aastal 2021 (Tabel 2, Kaart 2). Kavandasime raie juulikuuse, kus metsamullastiku niiskustingimused ja eeldatav põuaperiood võimaldavad metsamulda parimal viisil säästa. Raiesmik uuendatakse kuuse istutamisega paari aasta jooksul. Soovime alal kasvatada kuuse ja lehtpuu segametsa. Maapinna mineraliseerimine uuendustöödeks on vajalik, kuna see loob parimate niiskuseludega istutuskoha ja kaitseb istutatud puid vahava taimestiku eest. Samuti annab maapinna mineraliseerimine võimaluse seemnetekkelise kase lisandumiseks.

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha).

Aasta	Lageraie
2021	1.30
Kokku	1.30

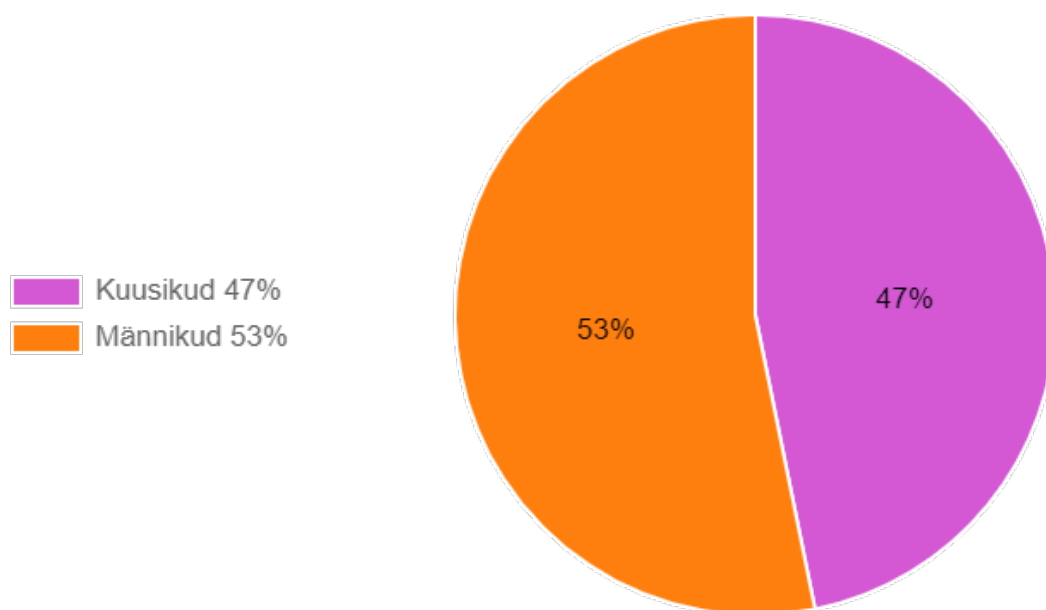
Kaart 1-1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2021.

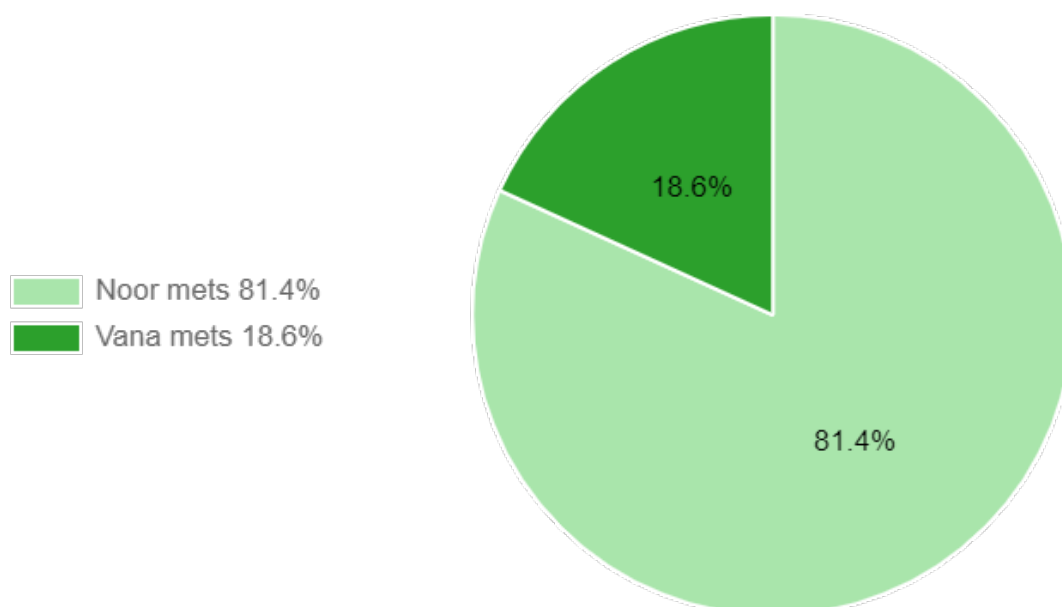
Kaart 2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Kärnaküla ümbruse riigimetsades.

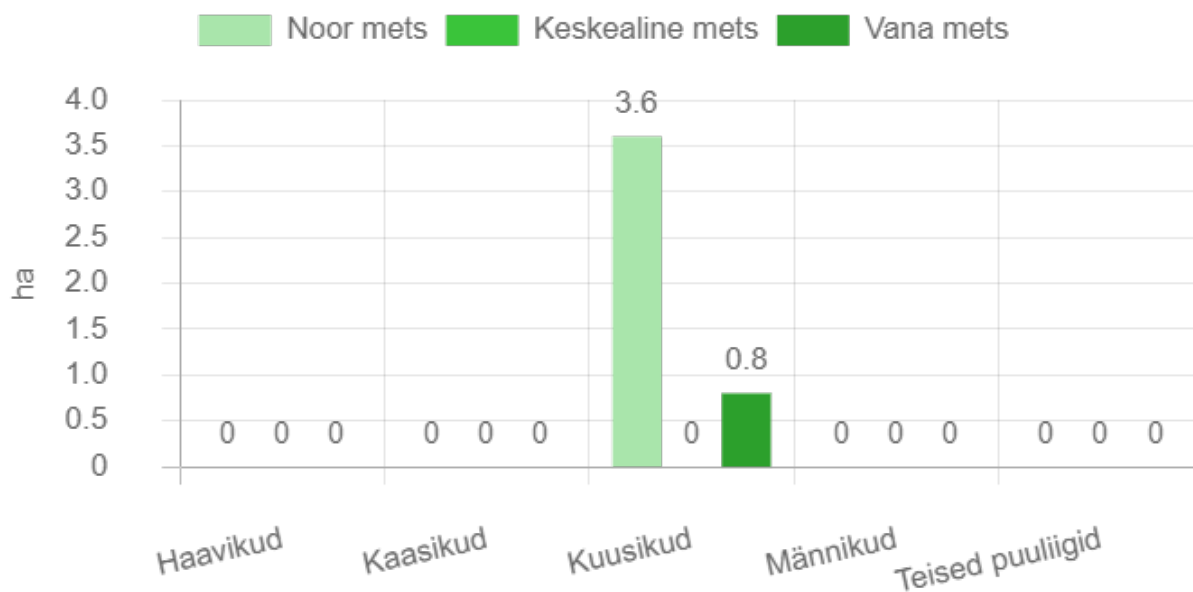
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
VK091	15	Kuusikud	LR	2021	KU	0.9
VK092	10	Kuusikud	LR	2021	KU	0.4

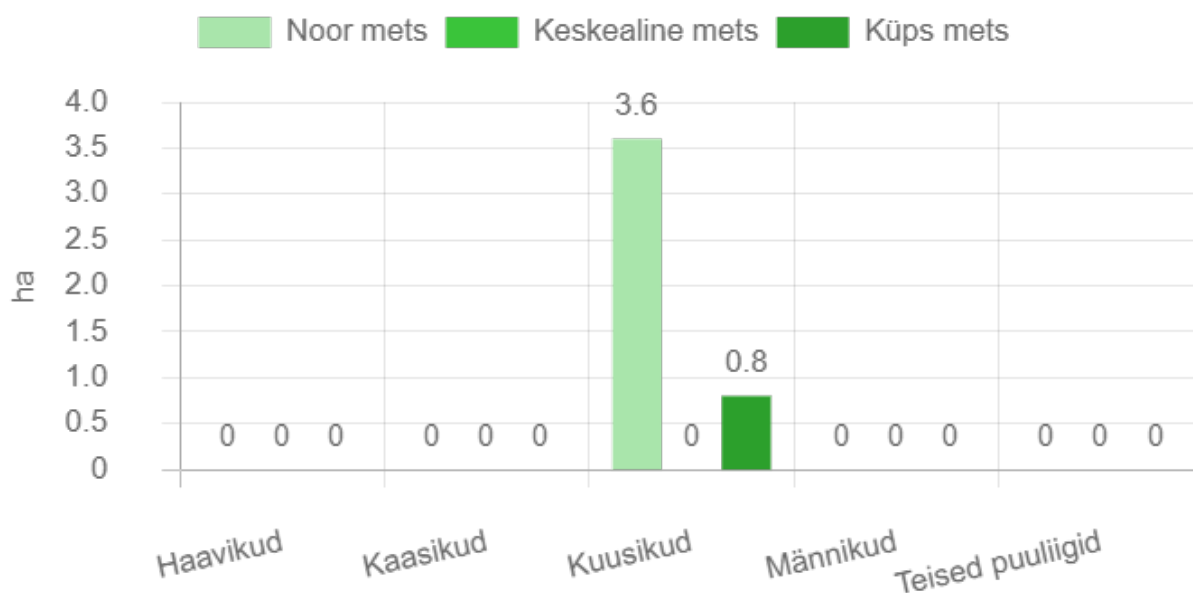
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2030.

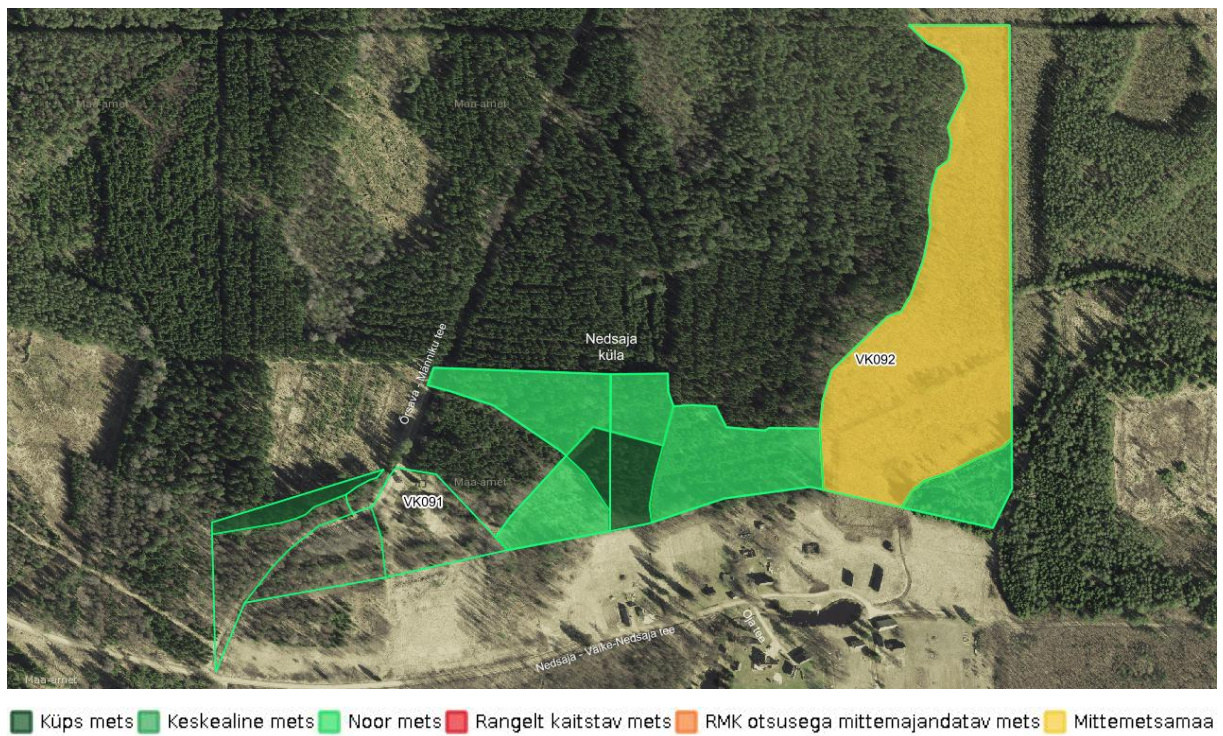
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus (%) aastal 2030.

Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2030.

Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2030.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie, turberaie ja valikraie.

- **Lageraie** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul.
- **Valikraiet** tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie, harvendusraie ja sanitaarraie.

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet**, mille käigus raiutakse kõik tulevasse suurde metsa mittesobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.